

OSNUTKE, TEKSTE,
IDEJNE SKICE ZA
VSE VAŠE OGLASE
VAM BREZPLAČNO
IN BREZOBVEZNO
NUDI NAŠ
OGLASNI ODDELEK

Mesečna naročnina
25 Din. za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Včerašnje prireditve
sportni dogodki
še o reformi učit. šol
šah
Kultura standardiziranega
človeka
Ljubljana — Zagreb

Št. 68

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v ponedeljek, dne 8. julija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

V znamenju zborovani in političnih shodov

Beograd, 7. julija b. V teku današnjega dne je bilo po vseh krajih notranjosti naše države veliko političnih shodov, ki jih je dovolila politična oblast. Nekaj shodov so imeli voditelji jugoslovanske narodne stranke ter so bili vsi dobro obiskani. V Užicu je imel politični shod znani beograjski publicist dr. Milanić, ki je znan kot eden najekstremnejših opozicionalcev. Izjavil je o vladi dr. Milana Stojadinovića, da jo je treba vzeti na znanje z rezervo in najprej videti na delu in jo šele potem oceniti.

Zborovanje radikalov v Sarajevu

Beograd, 7. julija b. Snoči so imeli v Sarajevu v znanem hotelu »Sloga« pristajši bivše radikalne stranke konferenco, na kateri je bil tudi bivši član glavnega odbora radikalne stranke bivši minister dr. Laza Marković. Dr. Marković je med drugim izjavil tudi sledeče: Že od prvega časa dalje stoji radikalna stranka neomajno na principu enotnosti in nedeljivosti naše države. Glede ustanovitve nove stranke je izjavil, da ta ne pomeni kakšnega afronta proti Hrvatim, ampak željo, da se pride do poštenega sporazuma. Približevanje dr. Korošcu ne pomeni popuščanja napram klerikalizmu, ampak uvajanje želje dobre polovice našega prebivalstva. Glede nove strankarske formacije, ki naj se ustanovi skupno z dr. Spahom in dr. Korošcem je rekel Marković sledeče: Nočemo izvesti politične organizacije preko sreskih načelstev in žandarmerije in s silo, ampak preko prijateljstva v najširših slojih našega naroda, torej spontano in po potrebi. Borili se bomo za politično svobodo in podpirali zastopnika glavnega odbora radik. stranke inž. Miloša Bobića ter vlado, ki ima v svojem načrtu geslo politične svobode. Na koncu svojega govora izražajo nado, da bo narod dal svoje popolno zaupanje radikalni stranki, kakor je to storil v minuli politični dobi.

Proslava mednarodnega zadružnega dneva

Beograd, 7. julija b. Danes ob 10. je bila velika proslava 13. mednarodnega zadružnega dneva v prostorih Saveza nabavljalnih zadrug. Proslave se je udeležilo veliko število zadrug. Za predsedniško mizo so se nahajali predsednik glavnega zadružnega Saveza notranji minister dr. Anton Korošec, predsednik Saveza nabavljalnih zadrug, bivši načelnik in kmetijskem ministrstvu Miloš Stibler in upravnik glavnega Saveza srbskih zemljoradniških zadrug narodni poslanec Voja Djordjević, inž. Varga in Zirojin Lazarević. Predsednik glavnega Saveza dr. Korošec je imel kratek govor, v katerem je naglasil pomen proslavljanja mednarodnega zadružnega dneva; izjavil je, naj zadružniki jasno in glasno obljubijo zvestobo zadružnim idejam in borbo njih razumevanje in razširjanje ter vztrajnost do končne zmage. Končno smatra za potrebno, da zadružniki delujejo v duhu pomirjenja v vseh slojih in v vseh državah, da pride do pomirjenja vseh narodov med seboj. Nato je imel član glavnega Saveza dr. Aleksander Jevremović daljši referat o ekonomskem, socialnem in kulturnem pomenu zadružnega gibanja. Končno je bila sprejeta resolucija, s katero so dane smernice za nadaljnjo širjenje zadružne ideje po vsem svetu.

Briand-Kelloggov pakt... prva žrtev spora z Abesinijo

Newyork, 7. julija. »Newyork Times« piše o italijansko-abesinskem sporu, o stališču Velike Britanije v tem vprašanju in o odgovoru predsednika Roosevelta na prošnjo abesinskega cesarja. List pravi med drugim:

Italijansko-abesinski spor je že terjal svojo prvo žrtev. Včeraj je padel Briand-Kelloggov pakt in izdihnil, ne da bi bil dokorkoli za njim pretočil eno samo solzo. Neverjetno je, kako je

Dr. Auer pojde v Rim

Beograd, 7. julija b. V zvezi z včerašnjim pooblastilom, ki ga je dobil minister za pravosodje in vere dr. Ljudevit Auer, da nadaljuje pogajanja za konkordat in jih dovede do konca, smo obveščeni, da bo minister pravosodja v najkrajšem času odpotoval v Rim, kjer bodo končno urejeni odnosi med našo državo in sveto stolico.

Ponesrečen atentat na bivše- ga poslanca JNS

Beograd, 7. julija. AA. Davi ob dveh je eksplodiral dinamični naboj v stanovanju dr. Djure Leušića, kraljevskega javnega beleznika in bivšega narodnega poslanca Jugoslovanske nacionalne stranke. Eksplozija je poškodovala eno notranje in eno zunanje okno na hiši. Škoda je neznatna. Med eksplozijo je spal v sosednji sobi 14 letni sin dr. Leušića, ki se mu pa ni ničesar zgodilo.

Po dčsedanjih ugotovitvah so za časa eksplozije opazili dve osebi, ki sta bežali od hiše k železniški postaji. Zato sumijo, da sta ti osebi zapleteni v to stvar. Preiskava bo skušala dognati izvršilce tega dejanja, ki se po vseh znakih sodeč nahajajo med političnimi nasprotniki dr. Leušića.

Kongres gledaliških igralcev

Sarajevo, 7. julija b. Danes dopoldne je bil tu kongres Društva gledaliških igralcev kraljevine Jugoslavije. Na seji so bili iznešeni rezultati posameznih anket. Sklenjeno je bilo, da se bo v Beogradu zgradil dom Društva gledaliških igralcev, deloma z državnim subvencijo, deloma iz lastnih sredstev, ker razpolaga z zneskom 8 milijonov Din. Iz poročila zagrebške sekcije se vidi, da se obsoja delo upravnika zagrebškega gledališča g. Konjovića. Nato je bila sprejeta resolucija, s katero zahteva kongres sodoben gledališki zakon in izboljšanje materialnega stanja igralcev ter obsodbo postopanja upravnika zagrebškega gledališča.

Železničarji so zborovali

Osiijek, 7. julija b. Danes je bil tu kongres Društva jugoslovanskih železničarjev in brodarjev. Kongresu je prisostvovalo preko 30 delegatov iz vse države. Predsedoval je g. Mirko Vuletić. Kongres je pozdravil tudi zastopnik bolgarskih železničarjev Pinčarov. Na kongresu je bilo sprejetih več resolucij, v katerih društva zahtevajo, da se predloži zakon o brodarskem oseboju, da se pokojninsko oseboje rečne plošbe prevede v državne roke in dalje, da se predloži nov zakon o državnem prometnem oseboju ali pa da se dosednji zakon dopolni in spremeni v sporazumu s predlogi društva.

Nočno delo v pekarnah

Beograd, 7. julija. b. Na iniciativo g. ministra za socialno politiko in narodno zdravje bo jutri večja konferenca ministra s predstavniki pekov iz vse države, na kateri se bodo razpravljala vprašanja nočnega dela v pekarnah. Od strani ministrstva socialne politike in narodnega zdravja se bosta udeležila te konference načelnik Dušan Jevremić in dr. Ivan Matko.

mogla ameriška vlada odgovoriti v svoji noti abesinsk cesarju, da Italija ne bo niti skušala vdreti v Abesinijo. Istega dne pa je ameriško poslanstvo svetovalo svojim državljanom v Addis-Abebi, naj čim, ej zapuste Abesinijo. Položaj Abesinije je v resnici strašen in nikakor ne dela časti prosvitljenim belim narodom, ki dopuščajo, da bo Abesinija zašla v tako strahoten položaj.

Starhemberg za Habsburžane

Pariz, 7. julija. AA. Avstrijski podkancler knez Starhemberg je izjavil dunajskemu poročevalcu »Intransiganta«:

»Avstrajska vlada je prešinjena z avstrijskim duhom. Ker spoštuje preteklost svoje države, smatra za svojo dolžnost, da dela za bodočnost, ki bo ustrezala preteklosti. Če bi vzpostavitev monarhije in prevzem oblasti s strani Habsburgov lahko storil Avstrijo srečnejšo in če bi to obenem ne izzvalo nobenega mednarodnega spora, potem avstrijska vlada ne bo proti taki rešitvi.«

Da bo Brenner varen...

Pariz, 7. julija. »La Presse« trdi, da je Avstrija ukinila protihabsburške zakone s p tankom velikih držav. List smatra v tej zvezi, da ne bo nobenih zapletov zaradi tega, ker se je avstrijska vlada postavila na stališče, da vprašanje restavracije ni pereče.

Limška vlada, nadaljuje list, je naklonjena obnovi Habsburgovcev v Avstriji in celo na Madjarskem. Na ta način bi si Italija zavarovala svojo varnost na Brennerju in mogla nadaljevati svoje načrte v Vzhodni Afriki, na katere je Laval pristal že 7. julija z izmenjavo posebnih pisem. List smatra, da je avstrijska vlada dobila v ro-

ke karto, s katero bo nastopala pri bodočih pogajanjih s posameznimi državami.

RUDE IN KOVINE d. d.

LJUBLJANA
TELEFON
27-27
28-27

Ameriški državljani naj zapuste Abesinijo

Washington, 7. julija. AA. Ameriški odpravnik poslov v Addis-Abebi je dobil nalog, da naj ameriškim državljanom v Abesiniji — okoli stic jih je, po večini misijonarji — svetuje, naj zapuste Abesinijo. Odpravnik poslov ima obenem nalog ukreniti vse potrebno za njihovo varnost.

Proslava 100letnice barjanske naselitve 4 zanimivi jubileji

Ljubljana, 7. julija.

Na današnji dan je vse Barje proslavilo 4 znamenite jubileje. Prvi jubilej je veljal spomenu stoletnice naselitve. Profesor Melik je v svoji knjigi: Kolonizacija Ljubljanskega barja dognal seznam »onih, ki so 24. aprila 1890. na licitaciji kupili zemljišče na Volarju« t. j. v Črni vasi, tako da je letos minilo dobrih 100 let, odkar so se naselili prvi Barjani. Nekoliko poprej so zgradili cesto od Ljubljane do Iga, nato pa so si ob njej postavili prvi naseljenci — pionirji Barja prve zasilne kolibe. Delo je bilo zvezano z velikimi težavami. Odstraniti so morali mahovje, lišaje in grmičevje, da so prišli do živih tal, nato pa so se ti prvi barjani živeli z rezanjem šole, ki jim je bila edini dohodek. Rezanje je trajalo prav do leta 1895. Šolo so prodajali tudi kot kurivo v Ljubljani in jo izvažali celo v Trst za kurjenje ladij, vendar pa posebnih uspehov ni bilo.

Drugi jubilej je bila šestdesetletnica prve zasilne šole na barju, ki je bila ustanovljena leta 1874. Pouk se je vršil samo trikrat na teden v privatnem Matevžetovem skladišču, pa domače pri Jakopiču. Prvi učitelj na tej šoli je bil ravnatelj druge mestne šole Leopold Belar, ki je hodil trikrat na teden iz Ljubljane na Barje poučevat.

Kot tretji jubilej se je proslavila sprememba zasilne šole v redno šolo leta 1884. Prva učitelj na tej šoli sta bila pesnik Anton Funtek in Ivan Vrhovnik. Leta 1895. pa so po potresu zgradili novo šolsko poslopje in se je šola razširila v 4 razrednice, katere prvi šolski vodja je bil domačin Fran Črnaogaj iz Črne vasi, od leta 1921. pa vodi šolo za barjansko gospodarstvo zelo zaslužni in delavni upravitelj Tit Grčar. Vsega skupaj je na tej šoli poučevalo do danes 80 učnih moči. Zanimivo je, da so pri gradnji te šole leta 1895. zabili v zemljo 303 pilote, dolge po 6 metrov in še niso dosegli žive skale, tako da se je trden teren začel pri 7 do 10 metrih.

Letos 7. aprila pa so Barjani zasadili spomin-

sko lipo in v zakopani listini zabeležili vse te 4 jubileje, upraviteljstvo pa je izdalo ob priliki proslave, ki se je vršila danes na vrtu meščanske šole na Barju, zanimivo in podučno spominsko knjižico: Barje.

Proslave se je udeležilo mnogo barjanov in Ljubljancev, šolska mladina in narodne noše. Ob osmih je bila služba božja, ki jo je opravil trnovski župnik g. Finžgar, ki se je v posebnem govoru dotaknil vseh 4 jubilejev. Izvajal je: »Četverni jubilej, ki ga je tako lepo pod milim nebom priredila tukajšnja šola, nas opozarja na znano trditve: šola in cerkev sta si sestrji. Zakaj? Bog je dal človeku dušo in razum, dal mu je zemljo v dar in z njo vse tajne prirodne sile, ki naj jih spozna, odkrije in podredi sebi v službo. Pri njem velja: v potu svojega obraza boš jedel svoj kruh. Vsak korak napredka je bil venčan s trudom. Človek je zelo nepopoln, ni dovolj, da je bistroumen, biti mora pošten, pravičen in moralen. Naša skrb bodi, da bo tudi barjansko občestvo vernikov dobilo svoj božji hram. Po maši je bila otvoritev šolske razstave.

O gospodarskem razvoju in napredku Barjanov moremo v splošnem reči, da so napredovali v gospodarskem in kulturnem oziru, zlasti v zadnjih letih kljub povodnjim, ki so jih obiskovale. Glavna zasluga gre za to prejšnjemu ljubljanskemu županu in sedanjemu banu dr. Dinku Pucu, ki je storil za barje vse, kar je bilo v njegovi moči. Barjani pripadajo samo kmetstvenemu in delavskemu sloju. V zadnjih letih je pri njih vladala taka revščina, da so bili čisto brez kruha, ker jim je voda uničila vse pridelke. Nekaj zaslužijo s prodajo mleka v mestu, mnogo pa jih je brez stalnega zaslužka. Moški so zaposleni v mestu. Otroci so slabo oblečeni in hodijo lačni v šolo. Posledica je hiranje in ble-dica otrok. Mnogo pa se je zadnji čas storilo zlasti z ustanovitvijo javne kuhinje, v kateri so dobili hrane najpotrebnejši.

Ob stoletnici Barja stoji torej pred nami Barje tudi kot gospodarski in socialni problem.

Uspela skavtska prireditve v Kamniku

Kamnik, 7. julija.

Naši skavti so razvili svoj prapor. Slavnostne prireditve, ki so bile s tem v zvezi, so potekle vseskozi dostojno in so bile od začetka do kraja v skladu s plemenitimi skavtskimi načeli.

Ze na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda je bil po mestu prirejen obhod in so v povorki razen skavtov šli tudi Sokoli in gasilci. Med zvoki godbe je udarjal pokanje topičev, rakete so fantastično švigale v zrak, a po hribih in holmih so blizu in daleč goreli kresovi.

V nedeljo zjutraj so skavti prisostvovali slovesni službi božji, med katero je domači dekan preč. g. Rihar v lepem govoru primerjal skavti-

ska načela z nauki Kristusovimi in poudaril, kako je tudi v skavtskih načelih čisto v skladu z božjim naukom poudarjena ljubezen do bližnjega in celo do trpeče živali.

Po maši je sledilo slovesno razvitje prapora, ki je lepo domače ročno delo. Kumoval je v zastopstvu ministra Auera komandant barjanske podpolkovnik Pannovič. Zal je čez dan jelo nagajati slabo vreme, ki je prisililo številne goste, da so jeli gostoljubni Kamnik zapuščati prej nego so prvotno nameravali. Vzlic tej mali neprilici pa lahko ponovimo, da smo skavtske prireditve veseli ne le skavti, ampak vsa Kamnik.

Otvoritev obrtniške razstave v Mostah

Ljubljana, 7. julija.

Kako živav odpor nudijo danes obrtniki pri nas in kako hočejo na vsak način dokazati upravičenost svojih želja in zahtev, najlepše kažejo prav številne obrtniške razstave, ki jih prirejajo po vsej dravski banovini. Današnja gospodarska kriza je v živo zadela predvsem malega človeka, ki je bil in je pri vseh akcijah za svoj boljši socialni položaj navezan v prvi vrsti nase. Težko življenje našega delavca in kmeta je pritisnilo ob steno tudi obrtnika, katerega gospodarski obstoj in padeč je zavisev in zavisi prav od teh dveh: uspeh in propad obrtnika je torej nujno zvezan z uspehom ali propadom delavca in kmeta, zato pa samostojna akcija obrtnikov samih brez teh dveh ne more privedi do tistega zaželjenega uspeha, kakor bi si ga sami najbolj želeli. Kako tvegano in nerazumno pa obrtniki sami sebi izpodbijajo tla, priča po drugi strani prav to, da odvijajo istočasno skoraj v neposredni bližini kar dve obrtniški razstavi: poleg one na liceju se to v Mostah.

Pri otvoritvi obrtniške razstave v Mostah se je danes dopoldne zbrala večja množica ljudi. Predsednik moščanskega obrtniškega društva (DJO) g. Požar je v svojem govoru pozdravil zastopnike oblasti in javnosti, med drugimi zastopnika banske uprave g. Brozoviča, zastopnika vojaške oblasti g. Boškoviča, zastopnika sreskega načelstva g. Ketteja, zastopnika Osrednjega odbora DJO g. Pičmana, zastopnika Znanstvene banke g. upravitelja Ogrina ter zastopnike raznih društev in korporacij, predvsem pa pokrovitelja razstave, moščanskega župana g. Pavčiča.

Namen razstave je, da javnost sama vidi in se sama prepriča, da so obrtniški izdelki boljši od tovarniških. Obrtniki, ki so po svojem številu steber države, so zašli nenadoma v težak gmotni položaj. Kakor je veliko števil brezposelnega delavstva, tako je danes tudi naravnost ogromno število brezposelnih obrtnikov. Davčne in socialne dajatve naraščajo, v delavnicah pa čaka obrtništvo brez dela, čeprav za ga želi. Naj čuje svet obupni klic obrtnikov, da

HOČEJO DELA! To razstavo so zlasti podprli: zavod za pospeševanje obrti (Beograd), Banska uprava, Znanstvena banka, krajni šolski svet, zlasti pa moščanska občinska uprava z županom na čelu.

Za g. Požarjem je povzel besedo župan g. Pavčič, ki je v svojem govoru izjavil: Ne obupa, ampak dobre volje in potrpljenja je treba danes obrtnikom v njihovi težki borbi za vsakdanji kruh! Priti bodo morali ljudje, ki bodo znali današnji položaj malega človeka zboljšati in propadlemu obrtniku, kakor tudi delavcu in kmetu pomagati. Zato bi bilo treba rešiti najprej naše finance in brezposelnost. Naši politiki se bodo morali posvetiti res socialnim in gospodarskim vprašanjem, ne pa kar naprej ustanavljati nove politične stranke. Občinstvo naj podpre obrtnike predvsem s kupovanjem domačih izdelkov, ker le na ta način bo ostal denar doma. Razstava je zvezana z velikimi stroški, ki so za obrtnike tem občutnejši, ker sami nimajo denarja. Treba je ljudi, ki bodo res zastavili vse svoje sile za boljše gospodarstvo in za boljše bodočnost naroda. Po svojem govoru je g. župan otvoril razstavo in povabil goste, naj si jo ogledajo.

Razstava, ki jo je uredil g. Božo Gvardjančič, stud. arh., je nameščena v 8 sobah in razstavlja na njej 25 razstavljalcev. Največ jih je iz Most, nekaj pa tudi iz moščanske okolice. Večina jih razstavlja zdaj prvič. Zanimivo je, da na razstavi ni zastopana najstarejša in največja moščanska obrt: sobno slikarstvo. Razstavljeni so razni kleparski, sedlarski, čevljarski, ple-tarski izdelki, vidiš pa tudi razne druge zanimivosti: pleteno pohištvo iz indijske trstike, načrte za lesene hišice in mostove; neki kovač je razstavil samo podkve, ker ni zmozel denarja za večjo razstavo; pozornost pa je vzbudil samostojen izum tapetnika g. Ivana Dolničarja, ki si je izmislil posebne vrste zofo, primerno obnem tudi za posteljo. Med drugim so razstavili razno pohištvo iz domačega oreha, razno knjigo-veško in galanterijsko blago. Razstava, ki je vredna, da si jo človek ogleda, bo odprta do 27. julija.

Včerašnje prireditve

Ljubljana, 7. julija.

Po vročih in mirnih dneh si je Ljubljana izbrala današnjo nedeljo za vrsto prireditvev na prostem, nagajivi bog dežja pa je več ali manj odrekel svoje dovoljenje in tako prireditelji niso mogli doseči zaželjenega in pričakovanega uspeha. Na vrtu in v salonu restavracije »pri Levu« se je ob 16. popoldne začela

Vrtna veselica emigrantskega društva Tabor

Prireditve je bila prilično dobro obiskana. Pestri spored je obsegal več zabavnih in pevskih točk. Žal so morale radi nepredvidene zadržanosti sodelujočih odpasti deklamacijske in recitacijske točke. Tem bolj pa je mladina živela ob kopici raznih družabnih iger, ki so bile prav spretno razvrščene po veseljem prostoru. Za ples je vestno skrbela marljiva železničarska godba »Sloga«. Društveni mešani pevski zbor je zapel več narodnih pesmi in emigrantsko pesem, ki jo je na besedilo Alberta Široka

komponiral društveni pevovodja Fr. Venturini.

Udeležba je bila, kakor že omenjeno, vzlic slabemu vremenu prilično ugodna. Tudi društvo »Soča« je bilo zastopano po svojem blagajniku g. Šfilgoju in ravn. Fakinu, primorsko akad. starešinstvo pa je zastopal prof. Gorup.

Šentjakobsko pevsko društvo

Še bolj je slabo vreme udarilo agilno Šentjakobsko pevsko društvo, ki si je za svojo prireditev izbralo telovadišče Sokola IV na Dolenjski cesti. Prostor je bil okusno okrašen in tudi spored v zabavnem in v kulturnem delu prav zanimiv. Na sporedu je bil tudi šaljiv srečolov in tekma za »kraljico rože«, ki bi prešla kot nagrado lepo kristalno vazo, dar društvenega predsednika g. fin. nadv. v pok. Rostana. Zlasti je bil tudi zanimiv pevski spored, v katerem je želelo društvo v izbiro pesmi in v zunanem aranžmanu pokazati svoja resna strem-ljenja.

Ob zaključku umetniške razstave

Ljubljana, 7. julija.

Danes se je z uspehom zaključila razstava likovnih umetnikov v Jakopičevem paviljonu. Razstavljalcev je bilo vsega skupaj 49, ki so razstavili skupno 149 del, od teh je bilo 10 kiparjev, ki so razstavili 36 del. To pot so bili slikarji močno zastopani. Razstava, ki je trajala od 30. maja do 7. julija, je pokazala moralen in materialen uspeh.

Razstavo je obiskalo 900 ljudi, opaziti pa je bilo, da naši vodilni izobraženci niso pokazali preveč zanimanja za razstavo. Namen razstave

je bil letos v zadostni meri dosežen. Prodanih je bilo 29 del, od katerih sta banska uprava in mestna občina kupili iz svojega fonda 20 del, 9 del pa je bilo prodanih zasebnikom. Akcija umetnikov z namenom nastopati skupno in da se javnost seznani z njihovimi deli, je čisto uspe-la. To je prva prireditev, ki obenem kaže, da bodo prihodnje razstave še bolj uspele po ude-ležbi kot kvaliteti. Razstavo so si ogledale ne-katere šole, ugodno za razstavo pa je bilo, da je trajala za časa velesoja in velikih ljubljanskih prireditvev.

Nesreča nikdar ne počiva

Ko je v nedeljo proti poldnevu Angela Podgoršek, stanujoča v koloniji na Cesti dveh cesarjev št. II 9, pripravljala kosilo, se je po nesreči oparila z vrelo juho. Pri tem je za-dobila tako močne opekline zlasti po obeh no-gah, da so jo morali z reševalnim avtom pre-peljati v splošno bolnico.

Reševalna postaja

je bila v noči od sobote na nedeljo in tudi tekem nedelje nekajkrat klicana na pomoč. Ni pa šlo pri tem za hude nezgode ali zle nesreče, ampak le za bodoče zemljane, ki se jim je mudilo na naš prelepi svet. Vrli naši reševalci so bili seve-da povsod takoj na mestu in avto je v naglem tempu odbrzel — proti ženski bolnišnici.

APZ v Atenah

Iz Aten nam poročajo: Sem se je pripeljal o parnikom »Kraljica Marija« 275 članov Ja-

dranske straže, med njimi tudi izletniki s Češkoslovaškega. Na čelu te skupine je general Dragoljub Todorović, med izletniki so pa tudi književnik Vladimir Nazor in novinarji Niko Bartulović, Turkalj in Sokolić. Razen njih se je pripeljal tudi akademski pevski zbor iz Ljubljane.

Takoj po odhodu iz Jugoslavije, v trenutku, ko se je ladja nahajala pri Budvi, so se na sve-čan način spomnili blagopojnega kralja Alek-sandra. Pri tej priliki je imel general Todorović govor, za njim pa je govoril zastopnik Čeho-slovakov. Akademski pevski zbor iz Ljubljane je zapel žalostinko. Med spominsko svečanostjo je slala posadka ladje v vrstah na palubi, ladijsko zastavo so pa spustili. Po končani svečano-sti so priredili prisrčne ovacije Nj. Vel. kra-lju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu-namestniku Pavlu in predsedniku češkoslovaške republike Masaryku.

Iz Aten so se izletniki Jadranske straže od-peljali na turnejo po Egiptu.

Sport

Ilirija — prvak LNP

Ilirija : Rapid 4:1 (2:1)

Sodniku Fabrisu sta se moštvi predstavili takole: Ilirija: Herman, Svetic—Žitnik, Unterreiter—Sočan—Bogme, Rihar—Lah—Zupančič—Slapar—Dobrerlet.

Rapid: Pelko, Barlovič—Zgonc, Fučko—Seifert—Golina, Helle—Baumel—Prinčič—Križanc—Krajner.

Ilirija prične. Takoj v prvih minutah Rap-id napada. Igra prehaja iz polja v polje in postaja živa ter zanimiva. Nevarne si-tuacije pred obema goloma postajajo vedno bolj pogoste. Prav zrelo šanso zastrelja leva zveza Rapida. Nato lepo izpeljan napad Ilirije; Slapar ostro strelja v levi spodnji ogel, toda vratar v padu odbije v kot. Igra je zelo živa. Hiter prodor Rapidovega na-pada in leva zveza zabije prvi gol.

1:0 za Rapid.

Ilirija igra na izenačenje. Prosti strel od sredine proti Rapidu. Lah prestreže žogo in pošlje bombo neubranljivo v gol.

1:1.

Sledijo ponovni silni napadi Ilirije, ki je vidno v premoči. En kot proti I. in dva proti R., toda oba ostaneta nezabljena. Krasno izveden napad Ilirije zaključí Zu-pančič z bombo.

Zopet gol: 2:1 za Ilirijo.

Rapid skuša izenačiti, ima prosti strel in dva kota proti Iliriji, toda oboje ostane neizrabljeno. Polčas.

V drugem polčasu

postane igra bolj raztresena. Mnogo gre-sijo na obeh straneh. Žoga jim čisto za-ostaja. Lepa kombinacija R. napada in kot proti Iliriji. Nato nekaj izmeničnih napa-dov. Prosti strel s 40 m proti Iliriji strelja Barlovič. Vrtar komaj odbije. Sledi kot proti Rapidu. Nato strelja Dobrerlet prosti strel. Lah prestreže prav lepo z glavo in pošlje neubranljivo v gol.

3:1 za Ilirijo.

Igra postaja čedalje hitrejša in bolj živa. Po izmeničnih napadih na obeh straneh pride do prostega strela proti Rapidu. Z daljave 30 m pošlje Lah s silno bombo v gol.

4:1 za Ilirijo.

Malo za tem žoga zopet obliči v Rapidovi mreži, toda sodnik ne prizna. Rapid skuša nato popraviti rezultat, vendar se mu to ne posreči. Še par napadov tako na eni kot na drugi strani in sodnik odžvižga konec.

Tekmo je sodil naš priznani medn. sod-nik g. Fabris prav dobro in v zadovoljstvo vseh. Igra je bila oba polčasa na višini. Moštvo Ilirije je s to tekmo pokazalo, da je poleg Primorja res naše najboljšje moštvo. Napadalna vrsta je morda trenutno celo boljša od Primorja. Zlasti pred golom so napadalci zelo odločni ter mnogo stre-ljajo in ne brez uspeha.

V predtekmi je rezerva Ilirije premagala Slavijo z 2:0.

Sloga — prvak II. razreda

Dopoldne se je odigrala na igrišču Slo-vana odločilna tekma za prvenstvo dru-gega razreda, v kateri je zmagala

Sloga : Jadran 3:1

in s tem postala prvak drugega razreda.

Ligaške tekme

Slavija (S.) : Primorje — 4:1

Sarajevo, 7. julija. b. Na igrišču Slavije je bila tu odigrana tekma med Slavijo in Primorjem. Primorje je tekmo izgubilo z rezultatom 4:1.

Jugoslavija : BSK — 3:2 (3:1)

Beograd, 7. julija. b. Danes popoldne se je odigrala tu tekma za državno prvenstvo med beograjskima večnima rivaloma BSK in Jugoslavijo. Zmagala je Jugoslavija, ki je igrala z veliko ambicijo. BSK zaigra energičneje šele v II. polčasu — a pre-pozno.

Gradjanski : Slavija (O.) 4:2

Zagreb, 7. julija. b. Danes popoldne je bila tu tekma med Gradjanskim in osješko Slavijo. Tekma je končala z rezultatom 4:2 (2:2) za Gradjanskega.

Hajduk : Hašk — 3:1

Split, 7. julija. Danes je bila tu nogo-metna tekma med Hajdukom iz Splita in Haškom iz Zagreba. Proti vsemu pričako-vanju je Hajduk igro izgubil z rezultatom 3:1, kar pomenja največje presenečenje, ker letos na svojem terenu Hajduk še ni izgubil nobene ligaške tekme.

Motociklistične tekme na Lučanah

Dirka na Lučane. Proga je dolga 3.200 m in obsega ostre zavoje. Vreme je jako ugodno, ker je dež preko noči izpral cesto. Rezultati: Motorji 250 cc, najboljši čas 4.24; 350 cc: 1. Jelovčan 4.02, 2. Seunig 2 sek. Kubatura 250 cc: 1. Breznik Dušan 4.11, 2. Prešeren Josip 4.15, 3. Vovk (Ilirija), Kranj, 4.23, 4. Seunig Vital 4.56; motor 1000 cc: 1. Breznik Dušan 4.03, 2. Seunig Stane 4.10, 3. Jelovčan 4.11, 4. Prešeren 4.19. Vsi razen Vovka so člani kluba Hermes. Udeležba je bila mnogo-brojna, od ljubljanskih sportnikov je bilo zastopanih 10 motorjev in avtomobilov.

Tour de France

Start — prva etapa

Največji vtis vsakega »Tour«, in to brez ozi-za, kako izgleda dirka na prvih 300 km, ali se favoriti uveljavijo ali odpovejo, če dežuje ali žge sonce, je: Pariz.

Pariz je na nogah, Pariz divja in besni od navdušenja. Stotisoči stojijo na trato-arjih, polnijo ulice skoro do sredine, tako da ostaja le ozka steza za dirkače in sprem-stvo. Policisti se morajo na vso moč tru-diti, da razgibana množica vsaj te steze ne zalije.

Hé! Leducq! Charlot! Speicher!

Pariz je ko blazen od razburjenja, aktiv-nosti, volje, hoče pomagati, biti zraven... Oh, Les gars...! Vietto! Ça marche?... Ça marche?

Tako gre vse do Le Vésinet-a, kjer je start.

Paris—Lille 262 km.

Kmalu po startu v Le Vésinet pade za-četni hitri tempo in skozi Saint Germain vozijo dirkači strnjeno. Toda že prve vzpe-tosti pri Conflans prinesejo po 15 km vožnje prvo senzacijo. Speicher, mojster Francije, ima defekt. Nepopisna razburjenost v tro-pi in že se začne lov. Signal dajo Italijani, ki se Speicherja še prav posebno bojijo. V hipu je strnjeno razbita. Na čelo sto-pijo Bergamaschi, Gianello, Bertocco, Ver-vaecke in še pet drugih. Pri Méru (43 km) imajo ti že 40 sek. prednosti pred gru-po Vietto, Aerts, Danneels, Sylvère Maer, Pélissier. Ostali pa do več kot 1 minuto za-daj. Dežuje v curkih. Zaprt železniški pre-laz povzroči za hip paniko. Toda vlaka še ni in tako lahko prekorajo progo. Ita-lijanska ofenziva je raztrgala preje strnjeno grupo na majhne skupine. Popolnoma za-ostali so Španci, med njimi Vicente Trueba, ki je lani delal čudeže.

Dež se izpremeni v silovito ploho. Pa tudi hladno postaja. Italijanom to ne prija, zato vedno bolj zaostajajo. Posamezni ubegi se ponesrečijo radi budne pažnje ostalih. Ko pa se nenadoma počene naprej

Romain Maes

mu nihče ne sledi. Maes drvi, ko da mu gre za življenje. V Bouay, po 5 km je že 20 sekund pred drugimi, v Bèthuni pri 18 km znaša naskok že 1 minuto. Zadaž so sedaj razumeli, kaj se godi in Magne, Pélissier, Le Gravés, Debenne, v družbi z Belgijci Aertsom, De Caluwejem, Moerenhoutom in Neuvilleom se poženejo za ubežnikom.

Maes popusti 20 km pred Lille, ima samo še 55 sekund prednosti. Zaradi lrača v nogi more komaj še naprej. Toda rešitev pride v obliki zaprtih železniških zapornic. Maes je še ob prave mčasu prekorajil pro-go, ostali pa morajo čakati in iz sekund narastejo minute. Sicer se takoj silovito vržejo na zasledovanje Magne, Pélissier, Aerts in Caluwe, toda zaman, tovorni vlak je rešil ubežnika: Romaine Maes je zma-gal na liskem velodromu pred tisoči nav-dušenih rojakov, ki so prihiteli iz bližnje Belgije, s 53 sekundami prednosti. Kot drugi pride na cilj De Caluwe, ki zmaga v spurtu nad utrujenim Pélissierjem. Na cilj je prišlo 89 dirkačev. Alfred Bulla (Švica), Debruyckere (Francija), Cyprien (Španija) in Unbenhauer (Nemčija) so odstopili. Maes je dosegel pri tako slabem vremenu, vendar pa s pomočjo precej močnega vetra, prav dober čas: vozil je s povprečno hitrostjo 35.408 km na uro! Progo Paris—Lille (262 km) je prevozil za celih 53 minut hitreje kakor lani Speicher!

Nacionalna kvalifikacija po 1. etapi: 1. Belgija 22:11:25; 2. Francija 22:18:27; 3. Nemčija 22:23:59; 4. Italija 22:35:20; 5. Španija 22:59:07.

Druga etapa

je vodila iz Lille v Charleville (192 km). Sreča se je to pot nasmehnila rutinira-nemu cestnemu dirkaču, idolu francoskih mas, zlasti ženskega sveta — Charlotu Pé-lissierju, ki je zmagal v krasnem finalnem spurtu pred rojakom Speicherjem, Italia-nom Bergamaschijem. Belgijcema Danneel-som in De Caluwejem itd., s sredno hitro-stjo 34,667 km.

Karakteristika druge etape so bili šte-vilni pnevmatični defekti, ki niso priza-nesli prav nikomur, in pa zelo posrečen beg Pélissierja, ki je večji del proge vozil sam. Šele proti koncu ga je vjela skupina, ki ji je bil na čelu znani Magne, ki je v tej etapi dokazal, da ga moramo brez po-mislekov šteti med najresnejše pretendente za prvo mesto. A tudi Maes, zmagovalec prve etape se je dobro izkazal. Italijani niso prepričali. Španska »muha« Trucba prihaja v ritem in bo v gorskih etapah ne-dvomno spet zaslovel.

Klasifikacija po 2. etapi: 1. Maes Ro-main (Belg.); 2. Ch. Pélissier (Fr.); 3. De Caluwé (Belg.); 4. Magne (Fr.); 5. Speicher (Fr.); 6. Merviel (Fr.) itd.

Nacionalna klasifikacija: 1. Belgija; 2. Francija; 3. Italija; 4. Nemčija; 5. Španija.

V drugi etapi so odstopili: Feuret, Denhez, Moerenhout (!) in — senzacija dneva — Italijana Martino (!), ki je veljal za fa-vorita, in Cipriani. Martino je odstopil zaradi poškodb pri nekem nevarnem padcu.

—o—

Schmeling zmaga nad Paolinom

Berlin, 7. julija.

Danes ob 17.50 se je vršil tu v Post-Sta-dionu boksarski dvoboj med Schmelingom in Paolinom in je zmagal prvi po točkah. Borba je trajala 12 rund. Gledalcev 50.000.

Marijana Željeznova-Kokalj.

Še o reformi učiteljskih šol

Ker se pripravlja nov učni načrt za učit. šole, se oglašajo neprestano pedagogi s svojimi predlogi. V junjski številki »Glasnika prof. društva« razpravlja g. Gjorgje P. Popović iz Banja Luke o reformi učiteljske šole. V precej obširnem uvodniku povdarja važnost učiteljevega dela med narodom, zlasti pred vojno, ko je bil učitelj oni činitelj, ki je sadil narodno zavest med ljudstvo. Povojni učitelji so večinoma slabi dijaki, navadno iz zelo revnih slojev — tako, da je kvaliteta učiteljskega naraščaja padla. Po njegovih trditvah prihajajo v učit. šole najslabši dijaki — ki se mučijo z učenjem in mizernim življenjem.

Zato predlaga sledeče reforme učit. šol na podlagi članka g. dr. Voje Mladenovića iz l. 1931. G. Mladenović zastopa mnenje, da naj bodo učit. šole strokovne šole. (Kaj niso?) Nadalje smatra, da obča izobrazba v I. in II. razredu sedanjih učit. šol ni umestna in da ni rentabilna, ker si more učenec pridobiti isto znanje in celo temeljitejšo v V. in VI. razredu gimnazije. Na podlagi teh argumentov se ogreva g. Popović, da se naj ustanove triletnje učit. šole, oz. akademije in da naj prihajajo v te zavode najboljši učenici, ki so absolvirali VI. razred gimnazije. Svoje stališče podpira:

1. Učenci bi prihajali zrelejši v akademije, a obenem ne bi bile pribežališče za one dijake, ki ne morejo nadaljevati studija v gimnaziji.

2. Izdatki bi se zmanjšali, učit. izobrazba bi se dvignila.

3. Novih akademij naj bi bilo 20 in to v večjih mestih.

4. Skupno število učencev na zavodu naj bi bilo pod 200.

5. Zahteva tudi internat ter je mnenja, da naj bo brezplačen kakor je v vojnih akademijah. (Protislovje o zmanjšanih izdatkih!)

Ne vem, če se strinjajo tudi praktični pedagogi in učitelji starejših generacij s tako preosnovno učit. šol.

1. Iz uvoda posnamemo, da govori g. Popović samo o reformi moških učit. šol, pozablja pa na ženske učit. šole. Povdarja individualni postopek, torej je v naglici pregledal žensko izobrazbo. Jasnó je, da so žene prve poklicane za narodne učiteljice, kajti skoraj vsaki ženi, (ne rečem ravno vsaki, ker povsod to izročki) je prirojen vzgojni čut. Učiteljski poklic je torej najprirodnejši poklic za žene. Morda stoji g. Popović na stališču, da žene-učiteljice niso potrebne, ker so prenežne itd. Mislimo, da je ravno v naši borbeni in materijalistični dobi potrebno, da vzgajajo moško in žensko dečo v osnovnih šolah tudi žene. Deča živi z odraslimi, ki se bore za obstanek, in mehka roka učiteljice brezdomno budi v mladini toplina in lepa čustva. Moškost je v prapromenu surova borbenost — in moški ne more nikoli doumeti učenčeve dušice tako kakor žena, zlasti še, če je sama mati. Ona ne bo pomehkušila učenca, temveč oplemenitila.

2. I. in II. razred učit. šole sta nepotrebná. Mari res? Kaj ni v učnem programu kmetijstvo, deška ročna dela — torej praktični predmeti. Odločitev za poklice je pa navadno že določena v osnovni šoli.

3. Prestop najboljših učencev iz VI. razreda gimnazije je iluzoren. Niti najslabši dijaki se ne bi odločili nanj, kajti vsak višješolec se odloči, da bo nadaljeval studije na visoki šoli. Taki bi verjetno ostali razredi — prazni, odrinili bi pa s tako ureditvijo dotok s kmetov, kar bi bilo velika škoda.

Kultura standardiziranega človeka

Nedavno (v 45. — binškošni — številki našega lista) smo si nekoliko ogledali racionalizacijo gospodarstva, posebno proizvodnega in prodajnega obratovanja, ter standardizacijo proizvodov. Videli smo tudi, kako silno vplivata prva in druga na človeka. Danes pa se ustavimo še pri kulturi standardiziranega človeka naših dni!

Kakor vsaka obljudena dežela, vsaka doba, vsak narod in vsaka socialna plast, tako ima tudi sodobni standardizirani človek, ki je po mnogih državah že v večini, in čigar najvišji ideal je: imeti »dobre čase« (good time) ali »dobro življenje« (good life), svojo kulturo. Ker je od enoličnosti, preveč specializiranega dela tako utrujen in otopel, da za samostojno in naporno zamišljanje ni ne sposoben ne razpoložen, zato pa morejo pridobiti zase samo one kulturne stvaritve, naprave in ustanove, ob katerih skoro samo gleda, posluša, fantazira in »uživa« ter pri tem pozablja na samega sebe in na puščobo svojega življenja. Taka sta sport in jazz, posebno pa kino in literatura.

V zadovoljevanju kulturnih potreb standardiziranega človeka tekmuje kino vedno uspešneje z gledališčem, knjigo in časopisom ter vedno močneje vpliva nanje. Ker je ta standardiziranec številčno najmočnejši obiskovalec kina, se mora filmska produkcija rada ali nerada ravnati v prvi vrsti po njem in po njegovem okusu, če noče delati z izgubo, temveč imeti velike dobičke. S svojimi skorodna neomejenimi možnostmi ga kino na njemu ljub način v kratkih vložkih poučuje o dnevnih dogodkih, tujih deželah in ljudeh, iznajdbah, odkritjih itd. Glavna točka vsakega filmskega sporeda pa je filmska igra.

Ta filmska igra je na podlagi izkustva posebno pri filmih iz Hollywooda v

4. Pri prosveti ne sme biti štednje, saj so izdatki za prosveto, zlasti za učit. šole — nalaganje kapitala v narod potem učiteljstva.

5. Več kot potreben je internat, toda da bi bil brezplačen za vse — ni vzgojno. Naj bi bilo nekoliko prostih mest za najodličnejše revne dijake, toda ti dijaki bi morali vršiti kake funkcije (knjižničar, knjigovodstvo, pomoč prefektu itd.). Moje osebno stališče je, da je nemoralno dajati brezplačno, oziroma brez odškodnine stanovanja in hrano, ker s tem razvajamo mladino, jo demoraliziramo, kajti kaj hitro bi postalo norma, da mora država vzdrževati vsakogar, ki studira. Poleg tega ni izključena korupcija pri sprejemu v internat potem protekcije. Morda bi bili ravno brezplačni internati edina privlačnost akademij. Mi moramo zahtevati ravno od mladine, da tudi sama skrbi za svoj obstanek, kakor pred vojno. Saj so si najboljši predvojni di-

Svojevrstni poklici

V večini dežel sme ob razdoru zaroke nedolžni del zahtevati nazaj darila in povračilo zaradi razdora nastale škode. V Združ. državah pa ima poleg tega zapuščeni zaročenec ali zaročenka še pravico, da zahteva »primerne« odškodnine za »varano ljubezensko« »akovanje«, »ranjena čustva« in podobno. Zdaj se pa bavijo tudi v Združenih državah z zakonskim predlogom, da bi te odškodnine odpravili in se omejili na povračilo dejanske škode. Kajti pravico do odškodnin so pogosto zlorabljali v navadno izsiljevanje.

Posebno so to zlorabljala mlada dekleta, navadno prodajalke, tipikarice, privatne uradnice vseh vrst — dekleta v slabo plačanih službah a z velikimi izdatki. V Ameriki mora ženska, ki hoče dobiti in obdržati službo, vsaj izgledati mlada in čedna, mora biti lepo negovana in čedno oblečena, in vse to stane denarja. Razen tega vidijo dekleta, zlasti v mestih, veliko luksuza, in je le naravno, če si ga tudi same pozele — in če ga ne morejo dobiti s poštenim delom in če nimajo dovolj moralne opore v sebi in v okolici, pridejo do raznih postranskih zaslužkov. Prvič je to nemara naključje, ko pa de- sprevidi, da na tak, čeprav ne pošten način dobi veliko več denarja, kakor s poštenim delom, se loti postranskega zaslužka vedno pogosteje ali sploh živi samo še od njega. Tako zapadejo dekleta prostituciji ali pa temu izsiljevanju in kupčevanju s »čustvi«, ki je samo druge vrste prostitucija.

Baje je v Ameriki kakih 50.000 deklet, ki žive samo od »procesov za srčno mazilo«. Takšno, navadno mlado in čedno dekle, naveže stike s starejšim gospodom ali bogatim mladeničem, se pelje z njim na izlete, obiskuje javne lokale, si da od njega darovati razne stvari — in lepega dne zahteva, naj jo poroči, in grozi s tožbo zaradi zapeljevanja ali razdora zaroke. Saj nekaj laži ne moti. Odvetnika, ki zastopa tožbo, ni težko najti; baje si je kakih 30.000 odvetnikov osnovalo glavno prakso na takih razpravah. Lepo, obupano in objokano dekle naredi navadno velik vtis na porotnike; ako še spretni odvetnik poudari, da »isto razočaranje vsak dan lahko zadeno vaše hčere«, je moški skoraj vedno obsojen na precejšnjo odškodnino. Ako gre za milijonarskega sinčka, ki so priljubljene žrtve teh »punčk« (»Babies«), znašajo odškodnine od 2—500.000 dolarjev.

Ako je toženec človek, ki »igra vlogo v jav-

jaki sami utrlj pot v življenje. Kdor ni močan, naj podleže, to je najnaravnejša selekcija. Ravno z brezplačnim internatom bi pomehkušili mladino, razvadili in vzgojili bi nov kader lahkomišelnih ljudi, pa tudi boljše-ov, namreč onih, ki ne bi bili deležni teh privilegij. Vojne akademije ne moremo primerjati z učit. šolami — kajti naloge teh dveh ustanov niso istovetne do ene: v boj za nedeljivo Jugoslavijo!

Zamisel g. Popovičeve reforme je neizvedljiva, manjka ji vsaka stvarna podlaga, ker se preveč ozira na teoretično, ne pa tudi na praktično plat. Da bo dobila moška učit. šola bolj strokovno obeležje, bo treba ravno v I. in II. razredu pričeti s preosnovno šolo s strokovno-praktično smerjo. Isto velja tudi za žen. učit. šole — prim. članek o ref. učit. šol — »Glas Naroda« z dne 23. junija 1935.

nem življenju«, finančnik, odvetnik, trgovec, se pa dostikrat zбоji tožbe, tudi ako je nedolžen, ker je taka razprava vedno zvezana s skandalom, četudi je oproščen, ostane vedno madež na njegovem dobrem glasu. In to je v puritanski Ameriki resna stvar. Saj so n. pr. svetovno znanemu pisatelju Gorkemu zabranili vstop v Združ. drž., češ da ni veljavno poročen s svojo ženo, in izgnali pisatelja Dreyserja iz Pennsylvanije, češ da je noč v hotelu prebil z žensko, ki ni bila njegova žena. Oboje so bila le natočevanja s političnim ozadjem — a obveljalo je. In tako marsikak nedolžen mož najši plača izsiljevalki čedno vsotico, kakor pa da bi tvegal javno razpravo.

Drug način delovanja je n. pr. ta: mlada dama se slučajno vozi v istem oddelku, kakor očitno imovit gospod, in ga na lepem vpraša, koliko ji bo plačal, ker ga bo sicer tožila zaradi napada. Ako jo začuden gospod zavrne, si strga obleko, razmrši lase in zav-

Moda v znamenju poletnega potovanja

Da bo naše poletno potovanje v resnici prijetno, je vsekakor potrebno, da si izberemo za pot pravo garderobo. Trenutna sprememba temperature lahko nepričakovano prinese hladno in deževno vreme. V hribih, pa tudi na morju take nenadne spremembe niso redkost.

pije na pomoč. Sopotnikom in »prevodniku« potem razlaga, da jo je sopotnik napadel. Verjamejo ji skoraj vedno. Potnik pa mora, če drugega ne, prekiniti vožnjo, izstopiti in pred policijo. Navadno dekletu obvelja.

Seveda so moški v Ameriki in drugod deloma sami krivi takega izsiljevanja, kajti poleg poklicnih izsiljevalk je pač mnogo res nedolžnih deklet, ki padejo v mreže starega zapeljivca ali mladega nasilneža. A to spada pred kazensko sodišče. Vobče pa bomo taka dekleta bolj varovali s primernim poukom in z vzgojo v samostojne in odgovorne ljudi, preden se nesreča zgodi, kakor z denarjem, potem ko je nesreča že tu. Saj mora biti vsaki tankočutni ženski mučno, sprejemati denar kot plačilo za čustva. Resnično ranjena čustva se z denarjem ne dajo lečiti, in žene, ki zahtevajo denar zanje, so samljive, da jih nikdar imele niso. Zato mora biti vsem poštenim ženam všeč, ako se kupčija s »čustvi« v bo- doče omejeva.

Pogosto govore o privilegiranem položaju žene v Združ. državah, da nikjer zakonski moške tako ne razvajajo svojih žen itd., kakor ravno v Ameriki. A pri tem moški in tudi žene popolnoma prezo, da je razvajanje prav tako škodljivo in poniževalno, kakor zaničevanje. Kajti razvajena modna lutka, ki ni nikoli mislila sama zase, pač ne more biti polnovreden človek. In moški, ki razvaja svojo ženo, v službi pa brezobzirno izkorišča svojo uradnico ali delavko, ne kaže spoštovanja do žene kot take. Tako odkrito, resnično spoštovanje se tudi ne da nadomestiti s sentimentalnostjo, ki jo lahko vsaka prebrisana »punčka« izrablja za svoja izsiljevanja. Vse pojave prostitucije bomo mogli odpraviti samo, prvič, ako vzgajamo dekleta v samozavestne in odgovorne, pa tudi enakopravne člane človeške družbe, drugič pa, ako jim damo pošten in zadosten zaslužek, da ni treba iskati »postranskih«.

In to ne velja samo za Ameriko. x.

Ameriki, ki ima še vedno »najmočnejšo« filmsko industrijo, napravljena po tem le preizkušenem vzorcu, ki jamči za gnetni uspeh:

10% osladnih pokrajin z luno itd.

10% borb, podzemlja, streljanja, policije in sodnije.

10% zasledovanj, letal in luksuznih avtomobilov.

20% balov in banketov »visokega sveta« ter »modernih« nočnih zabavišč s skoro nagimi plesalkami itd.

20% npravnega rodbinskega življenja (dobrih dedov in babic, stricev in tet) ter ginljivih prizorov.

30% poljubov, dekljskih nog in ostalega sex appeala, skratka »ljubeznik«, ki pa je bolj »flirt« (ljubimkanje) kakor res prava ljubezen.

Ker je v resničnem življenju konec premnogokrat prav žalosten, zato mora biti vsaj v filmu srečen (happy end).

Vrhunec nesmisla predstavljajo »filmske revije«, ki že sploh nimajo nobene prave vsebine, ampak delajo skoro samo še z akustičnimi in optičnimi efekti in triki.

Izkustva filma in njegove tehnike uporablja, kolikor moreta, hote ali nehoti tudi gledališče in leposlovje. Če hočeta imeti hiter in velik gnetni uspeh, in tega jima lahko jamči standardizirana večina, ne pa večinoma obubožana duhovna »elita«, potem morata imeti tudi gledališka igra in literarno branje vsaj napetost, sex appeal in ginljivost (uplift), najsigurnejše, pa uspeha, če se glede vsebine držita zgoraj navedenim odstotkom, ki so se pri filmu tako dobro obnesli. Sicer pa že tudi gledališča prirejajo »revije«.

O literaturi se mora reči, da moderni človek mnogo bere, saj mu je stroj odvezel mnogo dela, marsikomu celo vse delo, zato ima mnogo in dostikrat celo preveč prostega časa, posebno če je brezposeln. Moderni človek pa tudi rad bere, toda predvsem za zabavo in da ubije svoj prosti čas, kajti nič mu ni bolj neprijetno kakor dolgočasje. Ne samo preprosti ljudje, temveč tudi standardizirani izobraženci prevzemajo svoje literarne sode bolj od re-

klame kakor od »visokoobrne« strokovne kritike. Lirika in dramatika se že skoroda ne bereta več, v velikanskih množinah pa se konzumira pripovedna proza.

Najbolj se berejo oni pripovedni sestavki, ki imajo najmanjšo umetniško vrednost, namreč detektivski romani. Njihov glavni namen je, da pomagajo bravcu na zabaven način ubijati njegov prosti čas. Tem romanom ne more priti nič do živga, detektivskih romanov niti Hitlerjevo vistsmerjanje ni moglo spraviti s sveta. »Detektivske romane berejo ministri, knezi poslovnega sveta, zdravniki-specialisti, slavni sodniki, škofje, verski voditelji in vzgojitelji, moške in žene vseh stanov, kajti nič drugega ni tako zanimivo kakor zapleten zločin, nič tako razvedrilno, tako zabavno in tako napeto. Nič ne dviga človeka tako lahko nad težke skrbi sedanjega časa.« Tako piše reklama o romanih najuspešnejšega pisca detektivskih romanov Edgarja Wallace-a, ki jih je izdeloval kar na debelo po principih racionalizacije v posebnem literarnem podjetju. Sicer pa pisci takih romanov sami priznajo, da nimajo nobenih višjih umetniških pretenzij.

Nekoliko več vredni so pustolovski romani, ki opisujejo daljne kraje in pripovedujejo izmišljene ali resnične dogodivščine. Bralci takih spisov so predvsem doraščajoča moška mladina, podjetni mladi moške, sportniki in vojaki vseh činov, sploh vsi tisti moški, ki so se kot dečki radi igrali roparje. S svojimi spisi borb in bojov romani te vrste izmed vseh najbolj laskajo predpotopnim instinktom ukročene zveri-človeka. Tudi pri nas najbolj znani tovrstni spisi so E. R. Burroughs-a romani o Tarzanu.

V tretjo skupino spadajo vzgojni romani, to so romani, ki hočejo bravca tudi vzgajati. Spretna spojitev modernitete in njenih, posebno tehničnih pridobitev, dražljajev ter npravnih in drugih nauk z obravnavanjem aktualnih vprašanj in otroški lahkim jezikom ustrezajo najbolj okusu najširšega beročega občinstva. Tudi taki spisi dosežajo velikanske naklade. Ničudno, da smatrajo mnogi že tudi pri nas znana

in priljubljenega Deepinga, ki se na omejenen okus posebno dobro razume, za mojstra, ki ustrezno najvišjim umetniškim in duhovnim zahtevam.

Standardizirani množici so prav priljubljeni tudi oni romani, ki — baje v stvarni nameri — na dolgo in široko opisujejo »svobodno« življenje bohemo in »umetnikov«, priporočajoč »zlati srednji pot«.

Glavno leposlovno branje modernega standardiziranca, najsi ima osnovno — srednje- ali visokošolsko izobrazbo, pa so različni »magazini«. Kakor filmski spored, tako prinašajo tudi poedine kar možno v sebi zaključene in samostojne, skoro vedno samo trenutno aktualne številke teh magazinov za mal denar v besedi in sliki od vsega nekaj. Glavna njihova vsebina pa so črtice (short story) in v nadaljevanjih izhajajoči romani, napravljeni večinoma po preizkušenem filmskem vzorcu, ki največkrat spadajo v eno izmed pravkar naštetih skupin.

Berejo jih na vožnji v urad, tovarno ali trgovino, na potovanju, po obedu in pred spanjem. Ko je številka takega magazina prebrana, se brez večje škode porabi v gospodinjstvu ali kratkoma vrže proč.

Kdor količkaj pozna tovrstne tuje in domače spise, mora reči, da je pretežna večina tega, kar se danes pripovedne proze za množice beročega občinstva producira in od njih res tudi konzumira, če že ne šund, pa vsaj kič in muha enodnevnic. Narodno-prosvetne delavce in organizacije čaka važna in težka naloga obkulturne in umetniške, posebno pa literarne vzgoje širših narodnih slojev. Pa tudi visoko stremeti pisatelji in drugi umetniki ne smejo iti z zavezanimi očmi mimo te standardizirane literature in kulture sploh, ki posebno močno ogroža samobitnost malih narodov, marveč prisvojiti si morajo njene tehnične pridobitve, če hočejo najti pot do širokega občinstva. Kje stoji na pr. zapisano, da je vsaka napeta povest slaba že zaradi tega, ker je napeta, ali z drugimi besedami: da ima samo dolgočasna povest literarno vrednost?!

Dr. P.

Mihail Zoščenko:

Preprost hotel

Jaz osebno še nisem bil v inozemstvu in vam ne morem povedati, kako je to tam urejeno. Ali moj tovariš in prijatelj je bil pred kratkim tam in mi je ob povratku pripovedoval marsikaj posebnega.

Pravi, da je tam zlasti razširjen kapitalizem. Brez denarja ne moreš tam — kako naj se izrazim — niti dihati. Denar je tam prva stvar. Če se le usekneš — si že ob denar.

Tudi pri nas nam je denar dostikrat potreben. Lahko bi rekli: Kamorkoli se ozreš, moraš imeti pripravljene denarnice. Vendar pa pri nas še ni tako hudo.

Pri nas na primer ni, da bi moral dati napitnino. Če je ne daš, se ti ne bo nič zgodilo. Kvečjemu bo natakar začel vihati nos.

Če pa tam v inozemstvu ne daš napitnine, Bog ne daj, lahko doživiš hude reči! Jaz sam še nisem bil v inozemstvu in tega ne vem. Ali mojemu prijatelju se je to zgodilo. Prišel je v Italijo in želel obiskati Maksima Gorkega. Pa ni niti prišel do njega. Razjezil se je in se vrnil domov.

In vso to se je zgodilo radi napitnine. Bodisi da moj prijatelj res ni imel denarja ali pa mu njegovo prepričanje ni dopuščalo, da bi dajal napitnine. Nikomur ni dal nič ne v restavraciji ne v hotelu.

Če začnem dajati, je pomislil, bom hitro doma, kakor da bi ustrelil.

Tam je namreč služabnikov kakor muh. Pri nas, recimo, sedi pri vratih po en vratar, ki mu ni mar za nikogar. Še vidite ga ne izza časnika. Tam pa odpira ena sama vrata do trideset ljudi. Pa daj napitnino vsem, če moreš.

Tako moj prijatelj ni dal nikomur nič. Pride v prvi hotel. Sprejmejo ga dovolj skrbno. Spoštljivo. Odkrivajo se mu, ko gre mimo njih.

Preživi tam štiri dni v spoštovanju in odpočitju nato v drug kraj. Seveda brez napitnine. Iz principa.

Dospe v drugo mesto. Nastani se v hotelu.

Gleda — to je že nekaj čisto drugega. Ne odkrivajo se. Govore suho. Nevljudno. Nič prijazni niso. Lakajji se šobijo. Nobene reči mu ne dajo hitro.

Moj prijatelj misli: To je preprost hotel. Poberem se odtod in odpotujem.

Res se pobere in pride v drug hotel. Gleda — spet je slabo. Še dobro, da ne padajo klofute. Še govore ne, samo muzajo se mu.

Več ko dva dni ni mogel tam vzdržati in odpotoval je v drugo mesto.

V tem hotelu vratar malo da ni mojega prijatelja stisnil med vrata, tako hitro jih je zaloputnil za njim. Sobo so mu dali pri polni vaču tik kuhinje. Sobarice in sluge so pri tem tako topotali, ko so hodili mimo njegovih vrat, da je prijatelj obolel na razdraženju živcev. Maksima Gorkega ni niti obiskal. Moral se je vrniti domov.

Tik pred odhodom slučajno sreča svojega nekdanjega šolskega tovariša in mu dopove vse neprijetnosti, ki jih je doživel v hotelih.

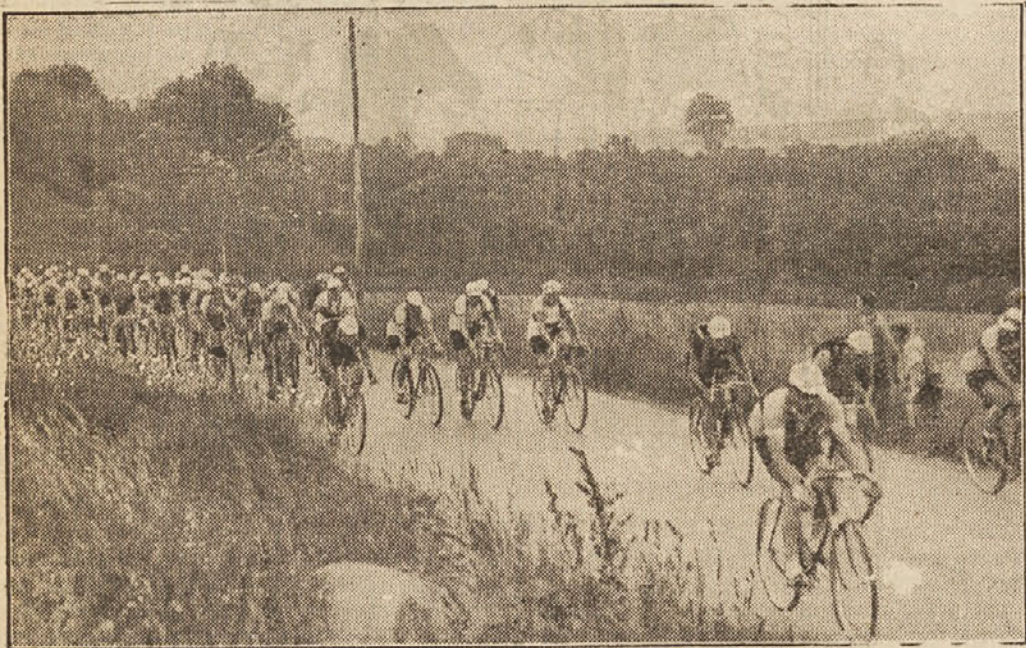
Nekdanji šolski tovariš mu reče:

»Čisto razumljivo«, pravi. »Majhne napitnine si dajal, mar ne? Zato so ti gotovo napisali »minus« na kovčegu. Gosta vedno znamenjujejo. Kdor da, dobi »plus«, kdor je umazan, mu dajo »minus«.

Moj prijatelj je tekel domov. Zares, v levem kotu kovčega je imel napisane štiri črte.

Izbrisal jih je in se srečno vrnil.

Samo neodvisen tisk je resničen izraz narodove volje in njegovega hotenja! Zato naročajte, širite, sodelujte in inserirajte v lastnem glasilu: »Glas naroda«!

»Tour de France«

Najtežja in najdaljša kolesarska proga na svetu je takozvana »Tour de France«. Proga je dolga 4300 km in zahteva od vozača naravnost gigantske napore. V četrtek so dirkači startali v Parizu. Kakor smo že poročali, je bil v prvi etapi zmagovalec Belgijec Romain Maes. (Glej sportsko poročilo na 2. strani).

Zagreb in Ljubljana

Zagreb, 5. julija.

Zagreb je koncentriral v sebi vso kulturno in gospodarsko moč Hrvatov. Zagreb je pravzaprav prvo in zadnje hrvaško mesto. Karlovac? Osijek? Sušak? Ekonomsko neznatni, kulturno napol mrtvi. Tudi številčno so ta mesta daleč za Zagrebom. Ljubljana ne dominira tako. Niti številčno. V industriji pa Maribor z bližnjo okolico prav malo zaostaja za Ljubljano.

Ljubljana nima izrazitega romanopisca, niti pesnika, ki bi žrtvoval najboljše del svojih moči, da bi proslavljal njeno lepoto. To nam je tuje. Še Tavčar le mirno in objektivno opisuje. Cankar se je celo umaknil na Rožnik. Zagreb pa je s tako literaturo dobesedno preplavljen. Stari Senoa menda ni pozabil opisati nobene strehe v gorenjem mestu. Pa ti opisi njegovi! Dragi, bijeli, zlatni, jedino naš, ponosni, slobodni, kraljevski Zagreb... Skromna Ljubljana takega kavalirstva ne pozna.

Zagreb raste v divjem tempu. Številke od leta 1921. govore: 108.000, 156.000, 185.000, danes 224.000... Nastajajo cele nove ulice, predmestja. To je v mestu. Okolica? Grozni zastoj. Zagreb je kakor »naročenost« mesto, zgrajeno na asfaltnem podstavku in položeno ob Savo. Prehoda med mestom in deželo ni.

Prekoračiš savski most in strmiš nad zapuščenostjo in higiensko zaostalostjo komaj pol kilometra od Zagreba oddaljene vasi Ljubljana je vsa druga. Okolica Ljubljane, to je Evropa. Na to je Ljubljana lahko ponosna Ljubljana raste počasi, a zdravo.

Čprav majhna, skoraj štirikrat manjša od Zagreba, je Ljubljana to in v ekonomskem i

v kulturnem oziru le navidez. Zagreb je ekonomsko le na papirju hrvaški. Enajst tisoč Židov ima. V vsej Sloveniji jih je samo štiri sto. »Slovenci su već tako ekonomsko zrijeli, da kod njih Židovi ne mogu prosperirati.« je dejal zadnjič nek govornik. In Židje so dober barometer. Kapital je tu v tujih rokah. Ljubljana je majhna — a je naša.

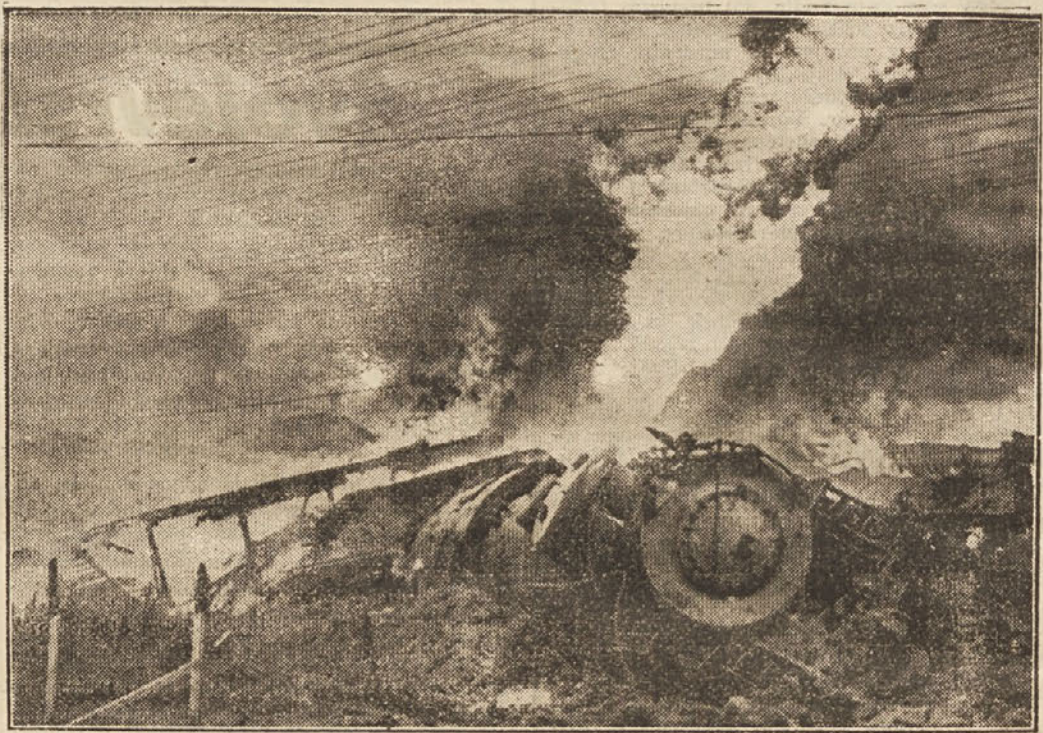
Kulturno je Zagreb močan. Deset in desetletja so hrvaški književniki vzgajali svojo publiko, da se oklene Zagreba kot svojega središča. Senoa, Novak, Djalski, Kumičić, Lesković, Matuš, Domjanić, Harambašić in nepregledna vrsta drugih je zasledovala ta smoter. Zagreb je danes kulturno tako visoko nad svojim narodom, da ta narod le s težavo zre v te višine. Ljubljana je s svojim malim narodom neprimerno bolj povezana. Deset in desetletja knjig evropske kvalitete, ki jih leto za leto pošiljajo ljubljanske založbe (Vodnikova družba, Modra plica, Sloven. matica, Tiskovna zadruga, Jugoslovanska knjigarna, Schwentuer, Nova založba itd., itd.) med narod to dokazuje. V Zagrebu so taki pojavi skoraj neznani; večinoma pa omejeni na sam Zagreb. Ko sem zadnjič tu nekemu književniku pripovedoval, v kako visoki nakladi tiska Mladinska matica svoje knjige, ni mogel verjeti. Zagreb je danes morda kulturno najmočnejše mesto Jugoslavije — žalibog pa imajo korist od tega samo meščanje. Narod sicer to kulturo vzdržuje, a Zagreb mu prav skopuško vrača.

Kdor pride v Zagreb bo morda opazil, kako pogosto bo slišal besedo »seljak«, »seljaštvo« in slično. Na vsakem oglu boš ujel stavek: »naš seljak pati (trpi)«. V kavarni nagovoriš gospoda, dobro rejenega ob obilnem prigrizku. Nisi niti dobro začel razgovora, že tičiš v seljaštvo.

Š a h

Za nacionalno šahovsko prvenstvo

Med najzanimivejše šahovske prireditve zadnjih let spada vsekakor nacionalni amaterski šahovski turnir, ki ga že s polno paro pripravlja agilna »Dravska šahovski zveza«, oziroma njen pripravljalni odbor pod predsedstvom neumornega g. Kozine. Ta nacionalni turnir — prva tovrstna prireditev v Ljubljani — bo v ostri borbi med 24 najjačimi šahovskimi amaterji iz vse države izločil pr-

Tovorni vlak zgorel

V Arkausi (Amerika) je iztiril tovorni vlak — menda zaradi raznih zaprek, ki so jih otroci položili na železniške tračnice. Vlak je v trenutku iztirjenja vozil s polno brzino. V trenutku nezgode je izbruhnil požar, ki je upopelil 17 tovornih vagonov. Vlak je bil natovorjen z lahko gorljivim blagom. Požar je razdeljal tudi lokomotivo, ker je eksplodiral parni kotel.

vaka, ki si bo s prvo nagrado obenem priboril laskavi naslov nacionalnega šahovskega mojstra.

Na turnirju, ki se bo vršil v avgustu, bo zastopalo predvidoma 7 igralcev Ljubljano, 2 igralca Maribor, a 1 igralec Celje, dočim bodo ostalih 8 igralcev prispevala ostala najjačja šahovska središča v državi. Sodeč po zadnjih odličnih uspehih ljubljanskih igralcev, je upravičena domneva, da bo ponosni naslov jugoslovanskega šahovskega mojstra pripadel Ljubljani. Na podrobnosti o pripravi za ta turnir, o pomenski udeležbi itd. se še povrnemo.

*

Na turnirju v Barceloni sta si delila prvo in drugo nagrado Flohr in Koltanovski z 8 točkami od 9 možnih. Flohr je sicer svojega najhujšega tekmeca premagal, zadovoljiti se je pa moral z dvema remijema, dočim se je belgijskemu prvaku posrečilo dobiti vse ostale partije. Slede: Grob 6½, Thomas 6; Reilly 5½ točk. Pet španskih mojstrov je ostalo brez nagrad.

Na nacionalnem turnirju v Kopenhagenu si je priboril prvenstvo Danske že enajstič Erik Andersen.

Rešitev problema št. 3. (Reti: Kh1, Ld8, Ba4, g6; — Kc4, Lg7, Pc5.) 1. La5; Kb3; 2. Lc3! in en kmet pride do dame.

Problem št. 4. (A. Kovalenko).

Beli: Kb7, Pe2, f2. Črni: Ka5, Pe4, f4, f5. Beli na potezi igra neodločeno. Poučna končnica s kmeti.

Indijska obramba

Dr. M. Vidmar — H. Pfeifer

Ljubljana, 1922.

1. d4, Sf6; 2. Sf3, e5; 3. d5, d6; 4. Sc3, g6; 5. e4, hg4; 6. Le2, Sbd7; 7. 0—0, Lg7; 8. Lf4, a6 [previdnejše bi bilo takoj De7, da bi preprečil naslednji, dasi nekoliko riskantni udar. Na 9. Sb5 bi se seveda umaknil na b8 s sledečim a6.]; 9. e5! [vodi k velikim zapletljajem], Sh5; [neprijetno bi bilo de5; 10. S×e5, S×e5; 11.

L×e5, L×e2 (ali Lf5 12. Lf3); 12. D×e2, 0—0; 13. Tad1 z močnim pritiskom, slabo pa L×f3? 10. e6, L×e2; 11. fg7 dobil; 10. Lg5, S×e5 [na L×f3 11. S×f3, S×e5; 12. L×h5, gh5; 13. D×h5 z f4—f7; najboljša obramba je pa bila: de5 11. d6, Shf6; 12. de7, De7; 13. Sd5, Dg8 z Le6 ali na 14. S×e5, S×e5; 15. L×f6, L×f6; 16. L×g7, 0—0 z enako pozicijo]; 11. S×e5, L×e2; 12. D×e2, L×e5 [črni si je sicer obratnil kmeti nedotaknjene, pritisk na e—liniji je pa neprijeten]; 13. f4, Ld4+; 14. Kh1, h6 [črni se dobro brani]; 15. Lh4, Lf6; 16. L×f6, S×f6; 17. Tael, b5; 18. f5, g5; 19. Tf3, Ta7; 20. Se4; S×e4 [slabo 5×d5? 21. Dd2, Se7—e6; 22. fe, fe; 23. Sc3 itd — 22. S×d6+, Kf8; 23. De3, Tgs; 24. D×e5 in dobil]; 21. D×e4, 0—0 [črni je vendar izvedel rohado, ki pa ne prinese zaželenega oddiha, ker je kraljevo krilo oslabiljeno in beli že pripravljen za napad] 22. Dg4!, Da5 (edina obramba); 23. e3, Da4 [da bi na Dh5 odgovoril Dh4, kar pa beli prepreči]; 24. b4!, De2; 25. h4!, Dd2; 26. Tie3! (udar za udarom), Dd4+; 27. Kh2, f6; 28. Dh5, Tf7 (izsiljeno); 29. Dh6, Tg7 (zopet edino); 30. Tg3, D×d5 [črni se brani kot lev, a vse zamaši]; 31. hg6!, D×f5 [na Th7 sledi 32. gf6+, Kh8; 33. D×h7+! in v dveh potezih mal]; 32. gf6, D×f6 [na e6 sledi mal 33. Te8+, Kf7; 34. Tg7+, na T×g3 pa dobi 33. T×g3+ Kf7; 34. fe7!]; 33. T×g7+ črni se je vdal, ker mora dati damo.

To je tipično za Zagreb: problem seljaštva rešujejo po kavarnah.

Tudi v Ljubljani je mnogo besednih bitk. Vendar naš kmet ni tako grozno prepričan samemu sebi kot hrvaški. Že pri izletih se to opaža. Ljubljanci radi prireajo izlete v bližnjo okolico in to skoraj vsi sloji. V Zagrebu ni tako. Sleme in Samobor sta skoraj edini izletni točki, ki pa jih »boljša« družba ne poseša mnogo. Slavonija je zapuščenost, Lika tudi, Zagorje pozabljeno. (Zagorje je v literaturi najodličnejše opevano, opisano in orisano, in še danes se navdušujejo za njegov dialekt — Zagorci pa so še bolj zapuščeni kot prej, ko vsega tega ni bilo.)

Hrvaški kmet je nadarjen, zvit do skrajnosti, škoda da nekoliko prefatalistično usmerjen. Napram meščanu je zelo nezaupljiv. Ohranil je svojo narodno individualnost čisto in neokrnjeno. V Zagreb pride skoraj vsak kmet v svoji narodni noši, ki je zelo lepa in praktična. Zagreb je v opoldanskih urah prenapolnjen s temi nošami, ki dajejo »opoldanskemu« Zagrebu svojo karakterističnost. Škoda le, da prti večernim uram vse to izgine. Ulice so zopet polne francoskih, angleških in drugih krojev; ženski obrazi postanejo skladišča pudra, šminke, kolonjske vode in drugih krem.

V Ljubljani je drugače? Naši kmetje se oblačijo v narodno nošo le ob slovesnih prilikah. Noša je draga in ni pralna. Kmeti si živijo, ki prihaja v Ljubljano je radi tega silno neopažen, ali vsaj ne daje tako značilnega tona kot v Zagrebu. V večernih urah pa je Ljubljana skoraj premirna. V hoji je neka umirjenost, obleka večinoma zelo preprosta, maskiranje obraza pri ženskah redko. V primeri z Zagrebčanom je Ljubljancem skoraj flegmatik. To se izraža tudi

v tempu govora. Ljubljanski dialekt je najbolj len; med vsemi slovenskimi. Ako ga pa primerjamo z zagrebškim pa kar zmurne.

Zagrebški govornik! Ali ste ga že videli? Z visokim, povzdignjenim tonom, s silnimi gestami, z neverjetno čuvstvenostjo razlaga svojo tezo. Ni sistematič. Vse nametne, pazi bolj na barvo kot na obliko predmeta.

In ljubljanski govornik? Miren je, skoraj lenobno počasen. Roke so mu naravnost v napolje. Glas zviša le ob posebnih momentih. Svojo snov obravnava pedantno sistematično. Mestoma vrže kak dober ovir. Po predavanju ne želi debate, kakor njegov zagrebški kolega, ker je prepričan, da je snov obravnaval dovolj izčrpno.

Ta odnos velja tudi za zagrebško in ljubljansko časopisje. Ljubljanskim novinarjem lahko zaupam pohvalo nekega zagrebškega univerzitetnega profesorja, ki je izjavil, da je slovensko časopisje najboljšje urejevano v državi.

V nacionalnem oziru je Ljubljana čistejša od Zagreba. V Zagrebu so močno zastopani Nemci, Madžari, Židi, poleg tega Italijani, Srbi (13.279), Čehi (2310), Slovenci (17.627), Rusi (1354) in drugi. Vsi ti dajejo Zagrebu neko skrivno, nejasno in motno lice. Zagreb je v tem oziru prej evropsko kot pa hrvaško mesto. To dejstvo tu tudi sami priznavajo.

Ako vso to pestro množico pomešamo z namenom, da dobimo povprečen enoten tip Zagrebčana, tedaj sledi zanimiva ugotovitev te sinteze, da je Zagrebčan eno, a Hrvat drugo. To tezo zagovarja tudi največji hrvaški pisatelj Miroslav Krleža.

Za Ljubljano to ne velja. Radi tega pa smo lahko ponosni na slovensko metropolo.

Đauido Viher.